

Верховний
Суд

Venire contra factum proprium: практика Верховного Суду

25 жовтня 2021 року

Верховний
Суд

Venire contra factum proprium

Окрема думка суддів КЦС ВС від 22.08.2018 по справі № 596/2472/16-ц

Доктрина *venire contra factum proprium* (заборони суперечливої поведінки), яка базується ще на римській максимі- «*non concedit venire contra factum proprium*» (ніхто не може діяти всупереч своїй попередній поведінці).

Доктрина *venire contra factum proprium* базується на принципі добросовісності. Наприклад, у статті I.-1:103 Принципів, визначень і модельних правил європейського приватного права вказується, що поведінкою, яка суперечить добросовісності та чесній діловій практиці, є, зокрема, поведінка, що не відповідає попереднім заявам або поведінці сторони, за умови, що інша сторона, яка діє собі на шкоду, розумно покладається на них.[1]

Очевидно, що наймодавець (орендодавець) скористався тим, що з різних причин власноручно не підписав договору оренди земельної ділянки. Звісно, що в такому випадку оспорювання договору оренди земельної ділянки наймодавцем (орендодавцем) суперечить його попередній поведінці (отримання плати за користування земельною ділянкою) і є недобросовісним.

Верховний
Суд

Venire contra factum proprium

Єдиний державний реєстр судових рішень

Головна | Законодавство | Контакти | Правила | Допомога | Повний доступ

Пошук за контекстом
"venire contra factum proprium"

Суд та судді

Регіон суду:

Найменування суду:

Інстанція:

ПІБ судді:

Судова справа

Форма судочинства:

Категорія справи:

Справа №:

Статуси сторін судового процесу:

Судове рішення

Реєстраційний № рішення:

Період ухвалення (постановлення) з по

Період надходження з по

Форма судового рішення:

За заданими параметрами пошуку знайдено документів: 1401

Верховний
Суд

Venire contra factum proprium

Постанова ОП КЦС ВС від 10.04.2019

по справі № 390/34/17

Доктрина *venire contra factum proprium* (заборони суперечливої поведінки), базується ще на римській максимі- «*non concedit venire contra factum proprium*» (ніхто не може діяти всупереч своїй попередній поведінці). В основі доктрини *venire contra factum proprium* знаходиться принцип добросовісності. Поведінкою, яка суперечить добросовісності та чесній діловій практиці, є, зокрема, поведінка, що не відповідає попереднім заявам або поведінці сторони, за умови, що інша сторона, яка діє собі на шкоду, розумно покладається на них.

Очевидно, що дії позивача, який уклав 24 грудня 2013 року додаткову угоду до договору оренди землі від 19 листопада 2007 року № 61, а згодом пред'являє позов про визнання договору оренди землі від 19 листопада 2007 року № 61 неукладеним, суперечить його попередній поведінці (укладенню додаткової угоди та отриманню плати за користування земельною ділянкою) і є недобросовісним. Договір оренди землі від 19 листопада 2007 року № 61 є укладеним після досягнення сторонами усіх істотних умов, а це відбулося 19 листопада 2007 року за життя орендодавця і за його підписом і підстав вважати спірний договір неукладним немає.

Верховний
Суд

Venire contra factum proprium

Постанова ВП ВС від 16.06.2020 по справі № 145/2047/16-ц

7.36. Крім того, мотивуючи підставу для передачі справи на розгляд Великої Палати Верховного Суду, колегія суддів зазначила, що існує очевидна необхідність формування єдиної правозастосовчої практики щодо застосування пункту 6 статті 3 ЦК України та доктрини *venire contra factum proprium* (заборони суперечливої поведінки) у спрах про недійсність договору для забезпечення розумної передбачуваності судових рішень.

7.37. У праві України зазначена доктрина проявляється, зокрема, у кваліфікації певних поведінкових актів (так званих конклюдентних дій) особи - сторони правочину (наприклад, прийняття оплати за товар за договором купівлі-продажу) як волевиявлення, яке свідчить про вчинення правочину, зокрема про його схвалення (див. постанову Верховного Суду України від 19 серпня 2014 року у справі №3-59гс14).

7.38. Відповідно до частини другої статті 205 ЦК України правочин, для якого законом не встановлена обов'язкова письмова форма, вважається вчиненим, якщо поведінка сторін засвідчує їхню волю до настання відповідних правових наслідків. Отже, конклюдентними діями може підтверджуватися лише укладення договору в усній формі.

7.39. Між тим, статтею 18 Закону України «Про оренду землі» договір оренди набирає чинності після його державної реєстрації. Зазначена норма виключає можливість укладення спірного договору шляхом вчинення конклюдентних дій, бо такий договір не може бути зареєстрований.

7.40. Отже, враховуючи конкретні встановлені судами обставини справи, що розглядається, Велика Палата Верховного Суду не вбачає підстав для застосування доктрини *venire contra factum proprium* (заборони суперечливої поведінки) до правовідносин, що склалися між сторонами у цій справі.

Верховний
Суд

Venire contra factum proprium

Окрема думка суддів КЦС ВС від 19.08.2020 у справі № 637/239/14-ц

Навряд чи можливо, з урахуванням того, що норми цивільного законодавства мають застосовуватися із врахуванням добросовісності, стверджуватися, що як принцип добросовісності взагалі, так і його прояв доктрина *venire contra factum proprium* можуть бути обмежені певною сферою (правочини, що підлягають вчиненню в усній формі та правочини, що не підлягають державній реєстрації чи право, за якими не підлягає державній реєстрації).

Варто звернути увагу, що після окремої думки, в якій вказувалося про необхідність застосування доктрини *venire contra factum proprium* при вирішенні спорів, у постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 17 листопада 2018 року у справі № 911/205/18, у постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Другої судової палати Касаційного цивільного суду від 27 лютого 2019 року у справі № 237/142/16-ц (провадження № 61-16460св18), у постанові Верховного Суду у складі Об'єднаної палати Касаційного цивільного суду від 10 квітня 2019 року у справі № 390/34/17 (провадження № 61-22315сво18) відбулося її застосування на рівні практики Верховного Суду, причому без обмежень певною сферою.

Верховний
Суд

Venire contra factum proprium
Постанова КЦС ВС від 30.07.2020
у справі № 357/7734/18

Застосування доктрини *venire contra factum proprium* (заборони суперечливої поведінки) є засобом для недопущення недійсності оспорюваного правочину всупереч принципу добросовісності, а не підставою для визнання його недійсним.

Верховний
Суд

Venire contra factum proprium

Постанова КЦС ВС від 07.10.2020 у справі № 450/2286/16-ц

Якщо особа, яка має право на оспорення документу (наприклад, свідоцтва про право на спадщину) чи юридичного факту (зокрема, правочину, договору, рішення органу юридичної особи), висловила безпосередньо або своєю поведінкою дала зрозуміти, що не буде реалізовувати своє право на оспорення, то така особа пов'язана своїм рішенням і не вправі його змінити згодом. Спроба особи згодом здійснити право на оспорення суперечитиме попередній поведінці такої особи і має призводити до припинення зазначеного права.

Верховний
Суд

Venire contra factum proprium

Постанова ВП ВС від 25.05.2021 у справі № 461/9578/15-ц

91. Велика Палата Верховного Суду звертає увагу на те, що в постанові Верховного Суду у складі Об'єднаної палати Касаційного цивільного суду від 10 квітня 2019 року у справі № 390/34/17 (провадження № 61-22315сво18) зроблено висновок про те, що добросовісність (пункт 6 статті 3 ЦК України) - це певний стандарт поведінки, що характеризується чесністю, відкритістю і повагою інтересів іншої сторони договору або відповідного правовідношення. Доктрина *venire contra factum proprium* (заборони суперечливої поведінки) ґрунтується ще на римській максимі - «*non concedit venire contra factum proprium*» (ніхто не може діяти всупереч своїй попередній поведінці). В основі доктрини *venire contra factum proprium* знаходиться принцип добросовісності. Поведінкою, яка суперечить добросовісності та чесній діловій практиці, є, зокрема, поведінка, що не відповідає попереднім заявам або поведінці сторони, за умови, що інша сторона, яка діє собі на шкоду, розумно покладається на них.

Верховний
Суд

Venire contra factum proprium

Постанова КЦС ВС від 04.08.2021 у справі № 185/446/18

Апеляційний суд не врахував, що в основі доктрини *venire contra factum proprium* знаходиться принцип добросовісності. Поведінкою, яка суперечить добросовісності та чесній діловій практиці, є, зокрема, поведінка, що не відповідає попереднім заявам або поведінці сторони, за умови, що інша сторона, яка діє собі на шкоду, розумно покладається на них; апеляційний суд не звернув уваги, що безпідставно набуті грошові кошти не підлягають поверненню, якщо потерпіла особа знає, що в неї відсутнє зобов'язання (відсутній обов'язок) для сплати коштів, проте здійснює таку сплату, оскільки вказана особа поводить себе суперечливо, якщо згодом вимагає повернення сплачених коштів.

Позивач, перераховуючи кошти відповідачу, які сторони спільно витрачали, знав, що між ними відсутнє зобов'язання (відсутній обов'язок), а тому поведінка позивача є суперечливою (тобто, потерпіла особа вільно і без помилки погодилася на настання невігідних для себе наслідків). За таких обставин відсутні підстави для задоволення позовних вимог стягнення коштів в розмірі 1 200 000 грн; суд апеляційної інстанції зробив правильний висновок про відмову у задоволенні позовних вимог про стягнення коштів в розмірі 1 200 000 грн, проте помилився щодо мотивів такої відмови. Тому постанову апеляційного суду в частині відмови у задоволенні позовних вимог про стягнення коштів в розмірі 1 200 000 грн належить змінити в мотивувальній частині.

Верховний
Суд

Дякую за увагу!